

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самоконтролю знань здобувачів (тестові завдання)
з навчальної дисципліни «Загальна теорія політики»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 052 «Політологія»

Укладач: Проноза І. І.

Одеса –2019

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 3 від 29 жовтня 2019 року)*

Рецензенти:

Коч Світлана Вадимівна – доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри історії та світової політики факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Гедікова Наталя Пилипівна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського

Методичні рекомендації до самоконтролю знань здобувачів (тестові завдання) з навчальної дисципліни «Загальна теорія політики» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»]. Укладач: Проноза І. І. ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2019. 49 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до Освітньо-професійної програми «Політологія» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія».

У методичних рекомендаціях наведено тести з загальної теорії політики для перевірки засвоєного матеріалу, та оцінки рівня знань здобувачів. Методика діагностики відноситься до форм оперативного контролю знань. Тести укладено відповідно до сучасних тенденцій освітнього процесу в закладі вищої освіти.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
1.1. Опис навчальної дисципліни	7
1.2. Програма навчальної дисципліни	8
1.3. Система оцінювання	19
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ЗАВДАНЬ ДО САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	
2.1. Загальні тестові завдання для самоконтролю	29
2.2. Варіанти комплексних контрольних робіт	37
ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДО ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ	43
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	47

ПЕРЕДМОВА

Мета навчальної дисципліни: надання здобувачам базових знань з історії політичної думки, теорії політичної науки та прикладної політології: ознайомлення з основними поняттями та категоріями політичної науки, спеціально-науковими теоретичними та прикладними методами пізнання, принципами та механізмами розвитку та функціонування політичної системи, особливостями процесу інституціоналізації політичних відносин в Україні тощо, та також - розуміння засад функціонування влади та політичної організації суспільства, вироблення здатності об'єктивно сприймати політичні процеси, що відбуваються у нашому суспільстві.

Передумови для вивчення дисципліни. для вивчення навчальної дисципліни «Загальна теорія політики» (або паралельно з вивченням навчальної дисципліни) здобувачі мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Філософія», «Політична історія світу», «Історія політико-правових учень»

Очікуванні результати навчання:

I. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:

- основні політологічні поняття і категорії;
- об'єкт, предмет, структуру і функції політології;
- методологічні підходи до аналізу суспільно-політичних процесів;
- світові і вітчизняні політологічні школи, концепції і напрямки;
- принципи розвитку та функціонування політичних систем країн світу;
- закономірності становлення предмету політичної науки в історії політичної думки;
- механізми соціально-історичної зумовленості розвитку та функціонування системи політичних відносин;
- спеціально-наукові теоретичні та прикладні методи пізнання;
- особливості функціонування політичної системи України;
- закономірності становлення та діяльності основних політичних інститутів суспільства;
- критерії типологізації політичних режимів сучасності;
- основних учасників політичного процесу та способи рекрутування політичної еліти;
- особливості політичних режимів;
- сутність та форми політичних систем, закономірності їх розвитку та функціонування;
- цілі діяльності політичних партій, громадських організацій;
- причини виникнення політичних конфліктів;
- місце особи в політичному житті суспільства.

уміти:

- аналізувати та моделювати політичні процеси за допомогою концептуальних моделей сучасної політичної теорії;
- використовувати різноманітні методи політологічних досліджень (зокрема, кількісні методи електорально-статистичного аналізу, авторські класичні і сучасні індекси);
- орієнтуватися в світових політичних відносинах;
- виявляти вплив політичних процесів на економічне, соціальне, духовне життя суспільства;
- порівнювати різні типи партійних та виборчих систем;
- об'єктивно і критично аналізувати інформацію про політичне життя;
- займати самостійну позицію у питаннях виборів до керівних органів законодавчої, виконавчої та судової влади в державі;
- грамотно висловлювати власну політичну позицію у різних формах політичної участі.

II. Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 2.** Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосовування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 3.** Здатність до генерування нових ідей (креативність), прийняття обґрунтованих рішень, адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 5.** Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.
- ЗК 6.** Технологічні здатності: навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.
- ЗК 7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 10.** Здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі і політико-правові процеси та приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- ФК 1** Знання понятійно-категоріального апарату та методів політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання.
- ФК 2** Знання вчень та концепцій світової та української політичної

- думки.
- ФК 3** Знання основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях.
 - ФК 4** Знання принципів політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування.
 - ФК 5** Знання сучасних теоретичних і практичних засад організації та проведення політологічних досліджень.
 - ФК 6** Уміння працювати з оригінальними текстами та смисловими конструкціями, які містяться в них.
 - ФК 7** Уміння аналізувати специфіку основних етапів розвитку політики та світового політичного процесу.
 - ФК 8** Уміння творчо осмислювати і застосовувати історичний досвід політичної практики.
 - ФК 9** Уміння об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціально-політичну інформацію.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вступ до спеціальності», «Філософія», «Політична історія світу», «Історія політико-правових учень» «Політична риторика», «Порівняльна політологія», «Прикладна політологія» та ін..

Вивчення дисципліни здійснюється у формі відвідування слухачами лекцій, семінарських занять, а також шляхом самостійної та індивідуальної роботи по опануванню рекомендованої літератури.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 10	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни: обов'язкова	
	Освітньо-професійна програма: Політологія	Мова навчання: українська	
		Рік навчання:	
Модулів – 2		1 - 2	1 - 2
Змістових модулів – 10			
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Спеціальність: 052 Політологія	Семестр	
Загальна кількість годин – 300		2 - 3	2 - 3
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	72	30
		Практичні, семінарські	
		72	20
		Самостійна робота	
		136	230
		Індивідуальні завдання:	
		20	20
		Вид контролю: МКР залік, екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48% : 52%

для заочної форми навчання – 16,6% : 83,4%

1.2 Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Фундаментальні засади загальної теорії політики

Змістовий модуль 1. Політика як об'єкт та предмет дослідження.

Тема 1. Політичне життя як об'єкт пізнання.

Суть поняття «політичне життя» у класичній традиції політичної науки. Теоретичні підходи до сучасних інтерпретацій політичного життя як об'єкта пізнання. Рівні функціонування системи політичних відносин. Основні концепції політики, її структура та функції. Співвідношення політики із філософією, економікою, мораллю, правом та релігією. Процес зародження та інституціоналізації політології як науки та навчальної дисципліни. Методологія загальної теорії політики: загально логічні методи наукового пізнання, теоретичні та емпіричні методи в політичній науці.

Тема 2. Аспекти політики та предмет політичної теорії.

Політична теорія. Теорія політики та історія політичних ідей. Теорія публічних інститутів (державні, центральні і регіональні, місцеві; законодавчі, виконавчі і судові), їх структури та функціонування. Теорія політичної участі і тиску громадян. Партії. Групові об'єднання. Громадська думка. Теорія міжнародних відносин (міжнародних організацій та світової політики). Політична сфера життя суспільства і людини як єдиний і основний об'єкт. Влада відносин, як стійкі тенденції взаємодії між пануючими і підвладними суб'єктами, владою керуючих і впливом керованих.

Тема 3. Логіка пізнання політики та структура політичної науки.

Політична історія і географія. Політична статистика та інформатика. Політична екологія та біополітика. Політологічні субдисципліни. Психологія політики. Політична етнографія. Політична антропологія. Соціологія політики (політична соціологія). Соціальні механізми влади і впливу в суспільстві. Закономірності впливу соціальних спільнот на політичні інститути. Взаємодії громадян та їх груп з державою з приводу владних основ соціального порядку. Теорії політичної системи, процесів і розвитку, концепції влади, теоретичні системи макрополітичного, мікрополітичного розвитку, теорія зовнішніх відносин та зовнішньої політики. Регіонологія, моделі політичної участі та лідерства. Концепції формальних і неформальних інститутів політики. Теорія міжнародних відносин і зовнішньої політики.

Змістовий модуль 2. Методи дослідження політики.

Тема 4. Розробка методологічного інструментарію дослідження політичних явищ.

Основні типи методів і рівні методології політологічних досліджень. Класичний період (До XIX століття). Дедуктивний, логіко-філософський і

морально-аксіологічний підходи. Інституційний період (Середина XIX - початок XX в.). Історико-порівняльний та нормативно-інституціональний методи. Біхевіоралістський період (50-70-і рр.). Кількісний метод. Постбіхевіоралістський період (остання чверті XX ст.). Поєднання традиційних і нових методів. Аксіологічні критерії та оцінки тих чи інших кроків політиків і форм державного життя, що спираються на панівні цінності норми моральності, як це можна бачити по класифікації, даної Аристотелем, трьох «правильних» (монархія, аристократія і полита) і трьох «неправильних» (тиранія, олігархія, демократія) форм держави.

Тема 5. Типи та рівні методів дослідження політики.

Методи, застосовувані в політичній науці. Типології методів. Різновиди методів, що застосовуються в політологічних дослідженнях. Критерії для класифікації методів дослідження політики. Ступінь спільності аналізу об'єкта або діапазону реальності, що вивчається наукою. Три групи методів, що використовуються в політичному пізнанні: загальнонаукові; соціально-гуманітарні і спеціально-наукові. Логіко-евристичні прийоми. Філософсько-аксіологічні принципи вивчення політичного життя. Індукція і дедукція, аналіз і синтез, діагноз і прогноз, визначення і класифікація, порівняння й аналогія, дескриптивно-конкретний опис і абстрактно-пояснювальна інтерпретація, спостереження і експеримент, статистичний аналіз і логіко-математичне моделювання, верифікація та фальсифікація. Філософсько-світоглядні принципи і оціночно-аксіологічні критерії. Якісні та кількісні методи. Функціональні завдання методологічного інструментарію. Методи збору первинної соціально-політичної інформації. Формулювання теоретичних гіпотез і побудова абстрактно-логічних і математичних моделей. Засоби концептуалізації та інтерпретації, пояснення та конструювання.

Тема 6. Сучасні підходи та парадигми політичних досліджень.

Зростання методологій і методик, пов'язаних з використанням інструментарію емпіричних, кількісних підходів у XX ст. Сучасні методики політологічних досліджень. Магістральні напрямки розвитку методології сучасної політичної науки на рубежі III тисячоліття. Визначення найбільш перспективних напрямків фундаментальних і прикладних, теоретичних і емпіричних досліджень у світлі останніх досягнень політології. Перспективні методологічні підходи у сфері фундаментальної політології.

Змістовий модуль 3. Влада як центральна категорія політичного аналізу.

Тема 7. Категорія «політична влада».

Амбівалентність феномена влади. Класифікація інтерпретацій влади. Концептуальні підходи до інтерпретації політичної влади. Атрибутивні концепції. Реляційні доктрини. Атрибутивно-Субстанціальні концепції влади: потенційно-вольові, інструментально-силові і структурно-функціональні підходи. Вольові концепції за Гегелем, Марксом, Фіхте, Шопенгауером, Ніцше, Вебером. Класичне визначення категорії «влада» за М. Вебером. Трактатування влади як реальної сили. Засоби реалізації волі. Системний і структурно-функціональний способи інтерпретацій влади. Підсистеми суспільства на основі консенсусу громадян і легітимізації лідерства. Г.Лассуелл. О. Каплан. Ознаки конструкції влади: контроль над ресурсами, участь у прийнятті рішень, володіння волею і впливом. Інтеракціоністська концепція. К. Шмітт, Р. Дарендорф, Л. Козер. Комунікативні (Х. Арендт, Ю. Габермас) концепції влади. Постструктуралістські (М. Фуко, П. Бурдьє) концепції влади. М. Фуко. П. Бурдьє.

Тема 8. Генеза та природа публічної влади.

Політогенез як становлення владної асиметрії. Потестарна влада. Публічна влада. Наддержавна влада. Пост-державна форма владної організації людей. Генезис влади як механізму, що регулює соціальне спілкування. Природа і феноменології владних відносин. Політична етнографія. Самовладдя. Саморегулювання колективного життя за допомогою традицій і звичаїв і норм. Рух суспільства до сучасної публічної влади. Політогенез. «Лінійний» і «конічний» клани «лініджа» (lineage) і «ремедж» (ramage). Розшарування суспільства на пануючих і підвладних. Три основні шляхи політогенеза. *Військовий* шлях політогенеза. *Аристократичний* шлях політогенеза. *Плутократичний* шлях політогенеза.

Тема 9. Структура влади та легітимність влади.

Багатовимірна структура влади. Феноменологія та генезис політичної влади. «Ставлення відносин» по М. Фуко. Механізм тотального соціального спілкування «синергетичний спосіб» людської самоорганізації. Принцип колективного саморегулювання. Структура владних відносин. Загальні компоненти структури спілкування в рамках державно-публічної влади: агенти; цінності, способи (інструментально-інституційні) і ресурси. Відносини агентів влади і впливу. Панування і підпорядкування за М. Вебером. Легітимний порядок у суспільстві.

Змістовий модуль 4. Політика як сфера життєдіяльності.

Тема 10. Еволюція уявлень про політику.

Роздуми про природу політичних відносин у Стародавньої Індії та Китаю. Погляди політичних мислителів Стародавньої Греції. Політична філософія Платона і Аристотеля. Політика як діяльність держави. Уявлення про політику як державного життя або життя за допомогою державного спілкування між людьми. Політика як взаємодія громадянського суспільства. «Політичне суспільство» за Дж. Локком. Погляди Ш.-Л. Монтеск'є у праці «Про дух законів». Зміни про уявлення про суб'єктів і кордони політичної активності у XVIII-XIX ст. Розуміння недержавної області політичного життя в кінці XVIII - початку XIX століття в ряді країн Європи та Північної Америки.

Тема 11. Сучасні інтерпретації політики.

Соціальне бачення політики. Марксистська теорія політики. Концепція політичної сфери (або «політичної надбудови») в класичному марксизмі. Компоненти марксистської інтерпретації сфери політичних відносин. Типологізації інститутів політичної системи. Політика за К. Шміттом. Політика за М.Вебером. Концепція Т. Парсонса. Політичне життя як підсистема суспільства. Наукова традиція розгляду політики через прямі і зворотні зв'язки та взаємодії політичної системи з зовнішнім соціальним середовищем Д. Істона. Політична сфера як сукупна політична активність індивідів, що формується з окремих дій і взаємодій. Біхевіористський підхід. Концепція обміну ресурсами на політичному ринку. Теорія раціонального вибору. Політичне життя. Комунікативна концепція політики та її постмодерністське розуміння. Погляд на політику як систему комунікацій та інформаційних потоків за Х. Арендтом і К. Дойчем, Ю. Габермасом. Еволюція ідей політики та розвиток політичної реальності. Виникнення нових парадигм політики.

Тема 12. Просторово-часовий вимір політичного буття.

Політичний простір. Взаємозалежність між оптимальною формою правління і масштабами територіального простору держави за Ш.-Л. Монтеск'є. Концепція «соціальної дистанції» за П. Сорокіним. Концепція «соціальної топології» за П. Бурдьє.

Внутрішня політика як територіальний простір, що знаходиться під юрисдикцією і легітимним контролем держави. Виникнення наднаціональних структур. Порівняння поглядів Г. Гегеля та Д. Розенау про міжнародну та зовнішню політику. Постміжнародна політика. Наднаціональні актори. Локальна, регіональна і глобальна політика. Макрополітика. Мегаполітика. Мікрополітика. Політичний час, як тривалість існування державних інститутів та інших соціально-політичних суб'єктів і тривалість стійких станів тих чи інших відносин між ними.

Змістовий модуль 5. Суб'єкти політики.

Тема 13. Основні підходи до інтерпретації суб'єктів політики.

Суб'єкти політики. Активність і діяльність політичного суб'єкта. Основні форми активної життєдіяльності: пізнавальна; практично-перетворювальна; комунікативна; ціннісно-орієнтаційна. Суб'єктивована форма політики. Політична свідомість і буття. Практично-перетворювальна активність і політичні відносини. Політичні інститути і соціальне спілкування. Суб'єктивні чинники політики. Дуалістичний інтеракціонізм.

Тема 14. Класифікація суб'єктів політики.

Суб'єкти політики: громадянин та організація, суспільний клас і партія, етнос і держава. Активні суб'єкти політики. Пасивні суб'єкти політики. Терміни «суб'єкт» (subject) та «актор» (actor). Класифікація суб'єктів політики («політичних індивідів») за Г. Алмондом: три ступені свідомості участі в політиці: цілком безсвідомо, стихійна участь у політиці, участь напівсвідомо. Три типи суб'єктів політики: паройкіальний, підданий, партисипант. Класифікація суб'єктів політики за характером і місцем, яке вони посідають у суспільній структурі: соціальні, інституціональні та функціональні. Соціальні суб'єкти політики: соціально-класові, етнічні, демографічні, професійні, територіальні. Інституціональні суб'єкти політики: політичні інститути. Функціональні суб'єкти політики: церква, армія, більшість громадських організацій, засоби масової інформації, різноманітні економічні об'єднання тощо. Динамічні якості суб'єктів політики.

Тема 15. Агенти політичних відносин.

Агенти політичних відносин. Проблема класифікації політичних агентів. Різні підходи до визначення первинних агентів політики. Критерії класифікації суб'єктів політичних відносин. Типологія політичних агентів за Г. Алмондом і Г. Пауеллом: аномічні; неасоціативні; асоціативні; інституціональні групи. Роль індивідуальних акторів у політиці. Агенти макро-і мікрополітики за Джеймс Розенау. Класи макрополітичних акторів. Типологія політичних агентів за К. Марксом. Ієрархія політичних агентів. Первинні та вторинні актори політики. Ієрархія і взаємодія політичних суб'єктів і об'єктів в різних аспектах. Агенти політичних відносин у теорії політичної системи. Агенти політичних відносин у концепції політичного процесу.

Модуль 2. Галузеві основи загальної теорії політики

Змістовий модуль 6. Теорія політичної структура суспільства.

Тема 16. Теоретичні моделі та інституціональні рівні політики.

Теоретичні моделі функціонування політичних систем: системна; структурно-функціональна; інформаційно-кібернетична. Системна модель за Д.Істоном. Сутність політичної системи. Процес функціонування системи. Структурно-функціональну модель за Г.Алмондом. Інформаційно-кібернетична модель політичної системи за К.Дойгом. Поняття держави, її ознаки та принципи. Теорії виникнення держави. Типи, структура та функції держави. Форми державного правління й національно-територіального устрою. Демократична, соціальна та правова держава.

Тема 17. Теорія політичної стратифікації.

Структура політики та її основні елементи. Політичні відносини(відносини держави і суспільства). Політична організація. Параметри ставлення до влади. Ранги державної ієрархії. Партійна належність. Ранг партійної ієрархії. Партійна еліта. Політична поведінка. Соціологія політики. Дослідження рівня активності людей у конкретному соціальному середовищі під час певних політичних акцій та подій. Дослідження спрямованості політичної активності та політичних орієнтацій населення, симпатій респондентів до політичних сил, програм, ідей. З'ясування причин і чинників, що формують певний тип політичної поведінки. Політична свідомість й політична культура.

Тема 18. Макрополітична структура суспільства.

Макрополітична структура суспільства: теоретичні моделі та інституційні компоненти. Теоретичні моделі політичної організації: еволюція і типи. Системна модель Д. Істона. Функціональна модель р. Алмонда. Сучасні постсистемні підходи макрополітики. Аналіз критики структурного функціоналізму і різних варіантів моделювання політичної системи. Структуризація за А. Гідденсом. Соціальне та політичне поле за П. Бурдьє. Новий інституціоналізм за Д. Марч, Д. Олсен, П. ді Маджіо. Типи ресурсів: аллокативний та авторитарний. Підсистеми в макрополітичній структурі. Політична комунікація.

Змістовий модуль 7. Політична система суспільства.

Тема 19. Поняття політична система та її структура.

Політична система суспільства: поняття і структура. Історичні форми і типи політичних систем. Національні типи політичних систем. Демократична, авторитарна і тоталітарна політичні системи та їх ознаки. Функції політичної системи: забезпечення політичної влади соціальних груп або більшості членів суспільства, управління різними сферами життєдіяльності людей, визначення мети, шляхів і програм розвитку суспільства, мобілізація засобів і ресурсів, виявлення, представництво і задовільнення суб'єктів політичних відносин, інтеграція суспільства, розподіл матеріальних і духовних цінностей, політична соціалізація членів суспільства, легітимація політичної влади. Основні тенденції розвитку політичних систем. Закономірності рівноваги, маятника та інші. Політична система сучасної України, її особливості.

Тема 20. Держава як основний інститут політичної системи.

Держава у політичній системі суспільства. Держава як базовий інститут політичної системи. Походження держави. Поняття і ознаки держави. Суверенітет держави, наявність публічної влади, територіальний поділ населення, єдина фіскальна система, національне законодавство, монополія на застосування сили і фізичний примус та інші. Економічні, політичні і правові основи суверенітету держави. Функції держави – основні напрямки діяльності держави. Система органів державної влади. Типологія держав: формаційний і цивілізаційний. Форма держави – засіб організації політичної влади, що включає в себе форму правління, форму державного устрою і політичний режим. Форми державного правління: монархія і республіка. Абсолютна і конституційна монархія. Сучасний монархізм. Ідея республіканізму. Президентська, змішана і парламентська республіки. Ознаки монархії і республіки. Форма державного устрою – територіально-організаційна структура. Унітарна держава. Принцип федералізму, федеральна держава. Конфедерація як форма короткотривалого об'єднання суверенних держав. Розвиток та сучасна інтерпретація концепції правової держави. Концепція соціальної держави, її ідеологічні інтерпретації. Поняття та принципи громадянського суспільства.

Тема 21. Політичні партії та рухи в політичній системі суспільства.

Партії і суспільні рухи в політичному житті суспільства. Історія виникнення і розвитку політичних партій, їх ознаки і призначення в суспільстві. Місце партій у суспільному житті: партії і політичний режим; партії і парламент, партії і громадські організації. Міжпартійні відносини. Політичні об'єднання і групи тиску. Функції політичних партій. Класифікація політичних партій. Ідеологічні орієнтації партій. Поняття партійної системи.

Природа і особливості партійних систем. Типи партійних систем. Особливості багатопартійності в Україні. Суспільно-політичні організації і рухи в політичному житті суспільства. Політичні об'єднання і групи тиску. Відмінність суспільно-політичних рухів від політичних партій. Види суспільно-політичних рухів: соціально-політичні, конфесійні, екологічні, наукові, ліві, центристські, праві, масові та елітарні; професійні, жіночі, молодіжні, революційні, консервативні, загальнодемократичні та інші. Базові характеристики і партійна палітра політичних об'єднань в Україні. Особливості і тенденції розвитку партійних систем в сучасному світі.

Тема 22. Недержавні політичні інститути.

Поняття і природа недержавних інститутів. Типи недержавних інститутів. Політичні партії і групи тиску. Ознаки недержавних інститутів. Партії як політичні інститути. Класифікація політичних партій. Історичної періодизація форм партійної організації за М. Вебером: період аристократичних угруповань; епоха політичних клубів; сучасний етап масових партій. Класифікація партій за М. Дюверже: «кадрові» та «масові».

Партійні системи. Поняття партійної системи. Класична типологія партійних систем. Однопартійні системи. Системи партії-гегемона. Системи домінуючою партії. Двопартійна, біполярна система. Системи поміркованого плюралізму. Системи крайнього плюралізму. Атомізовані системи. Групи тиску. Лобістська діяльність. Кримінальні держави.

Змістовий модуль 8. Політичний процес.

Тема 23. Концептуальні підходи до визначення політичного процесу.

Базові концепції та типи політичних процесів. Розуміння політичного процесу. Мікроасpekt політичного процесу. Макроасpekt політичного процесу. Системно-функціональний методологічний підхід. Процесуально-динамічний методологічний підхід. Концептуальні підходи до визначення політичного процесу. Груповий плюралізм та системний холізм. Концепція циркуляції та круговороту еліт у «Трактаті з загальної соціології» В. Парето. «Процес управління» А. Бентлі. «Управлінський процес» Д. Трумена. Процесуальна теорія створення політичних систем Д. Істона.

Тема 24. Структура та механізм функціонування політичного процесу.

Типи політичних процесів. Рівні динамічності політичних процесів. Різновиди політичних процесів. Локально-регіональні та глобальні політичні процеси. Стабільні та кризові політичні процеси. Реформи та революції. Легальні та «тіньові» політичні процеси.

Тема 25. Політичні трансформації та інші форми політичного процесу.

Особливості політичних трансформацій в контексті стабільної динаміки та сталого розвитку. Співвідношення стійкості і мінливості політичних процесів в розвинених країнах. Політична стабільність. Політичні системи за рівнем стабільності організаційної «сили», ступеня стійкості інститутів, що регулюють політичну динаміку за С. Хантінгтоном. «Новий інституціоналізм» про механізм політичних перетворень. Концепція Sustainable development – сталого розвитку. Демократичний розвиток. Стійкий демократичний розвиток. Руйнування демократичних режимів. Концепції політичних змін, пов'язаних з руйнуванням демократичних режимів. Теоретичної модель розпаду демократичних режимів за Х. Линцем. Шляхи здійснення політичних змін в країнах з відносно стійкою політичною структурою: стимулювання «маятникових» і «рутинних» інституційних механізмів поступової адаптації до соціальної обстановки; реформування інституційних структур; «радикальний шок».

Змістовий модуль 9. Політичні зміни та політичний розвиток.

Тема 26. Сутність та природа політичних змін.

Визначення та природа політичних змін. Поняття політичної зміни. Загальна структура життєдіяльності політичних інститутів. Моделі соціально-політичних змін. Ідеальні схеми і духовні образи політики (ідеї, стереотипи, установки і т. д.). Соціокультурні символи, цінності та норми, що визначають правила політичного спілкування. Ієрархія соціальних акторів по статусах, рангах та інтересам. Матеріальні та інші колективні ресурси, з приводу яких відбувається політичне спілкування. Стійкі взаємодії, організаційні зв'язки та інституційні форми спілкування між людьми. Фактори міжнародного середовища.

Контекстуальний підхід. Інституціональний підхід. Типи політичних змін. Навмисні і спонтанні політичні зміни. Еволюційні політичні зміни. Революційні і реформаційні політичні зміни. Стійкі і нестійкі політичні зміни. «Прогресивні» і «регресивні» політичні зміни. Інституційні та випадкові політичні зміни.

Тема 27. Політична стабільність та управління політичними кризами.

Стабільність та кризи в соціально-політичному розвитку. Стабільність в політичному розвитку. Типи і темпи політичних змін та їх комбінації. «Нові» та «старі» інституційні компоненти. Трансформація соціального порядку. Дихотомія «стійкості-нестійкості» в політичному житті. Модель політичних змін: «стійкість» і «рівновага», «стабільність» і «криза», «консолідація» і «адаптація». Синергетика. Теорія катастроф. «Динамічна стійкість» політичного процесу. «Органічна стійкість», інерційність. Баланс сил основних політичних акторів. Дестабілізація, порушення балансу сил основних політичних акторів. Нестійкість і нестабільність. Системна криза сфер суспільного життя. Розпад старої політичної системи. Криза в політичному розвитку. Політичні кризи: ідентичності, легітимності, проникнення, розподілу і участі.

Тема 28. Політичні трансформації та їх форми в контексті політики сталого розвитку.

Макрополітичні зміни в умовах перехідної динаміки. Концепції політичного розвитку та транзитології. Специфіка перехідної динаміки. Проблеми переходів від одних якісних станів соціальної динаміки й інституціональної системи до інших. Політична транзитологія. Концепція політичного розвитку і модернізації. Концепції «некапіталістичного шляху розвитку» і «соціалістичної орієнтації» країн третього світу.

Теорія «модернізації». Теорія «розвитку». Теорія «відсталості». Теорія «залежності». Екзогенні (С. Хантінгтон) та ендегенні (Х. Лінц) аспекти переходу від авторитаризму до демократії. Ендегенні фактори: трансформація (Transformation); перегрупування (Transplacement); заміна (Replacement). Ідея консолідації демократії. «Демократичний авторитаризм». «Авторитарна демократія».

Змістовий модуль 10. Теорія політичної культури та поведінки.

Тема 29. Політична поведінка та її види.

Політична поведінка. Акти політичної поведінки: реакція; політична участь; партиципаторна діяльність; політичний дискурс; пряма дія; абсентеїзм. Політичне функціонування. Стимули активації політичної поведінки. Зовнішні регулятори політичної поведінки. Політичний інтерес за Г. Ласуеллом. Типологізація різноманітних видів політичної поведінки: відповідно суб'єктів політичної поведінки; згідно схильностей і психічного стану; відповідно до

ситуаційного контексту; за організаційними формами і нормами поведінки; згідно тривалості поведінки; за гостротою проявів поведінки; за ступенем доцільності й успіху. Опанування моделей (різновидів) політичної поведінки. Моделі політичної соціалізації. Типи політичної соціалізації.

Тема 30. Політична соціалізація.

Політична соціалізація. Типи і механізми політичної соціалізації. Етапи політичної соціалізації. Первинна і вторинна соціалізація особистості. Учасники процесу політичної соціалізації. Стан системи політичної соціалізації особистості в сучасному українському суспільстві.

Поняття політичної свідомості. Структура і функції політичної свідомості. Політична ідеологія. Сутність і історичні умови виникнення ідеологій. Функції політичної ідеології. Типологія політичних ідеологій. Політична психологія. Політична поведінка. Типи політичної поведінки.

Тема 31. Політична культура.

Політична культура. Сутність і значення політичної культури в політичному житті суспільства. Концепції політичної культури. Функції і структура політичної культури. Типи політичної культури. Політична субкультура. Громадянська політична культура. Особливості політичної культури сучасного українського суспільства.

Громадська думка. Психологічні механізми формування політичної свідомості. Політичні комунікації. Політичне маніпулювання. Поняття, функції і особливості політичного впливу ЗМІ.

1.3 Система оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не бере участі у практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань та допускає істотні помилки під час відповідей на запитання.
	2 бали	Оцінюється робота здобувача, який бере достатньо активну участь у практичному занятті, відтворює більшу частину навчального матеріалу, але не здатний до повного глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, здобувачем допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
	3 бали	Оцінюється робота здобувача, який бере активну участь у практичному занятті, дає правильні висновки на поставлені запитання, при цьому показує високі знання понятійного апарату і літературних джерел, вміє аргументувати свої думки та ставлення до відповідної ситуації, вміє мислити узагальнено; здатний публічно представити матеріал. Здобувач виконує всі завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на питання під час усного і письмового опитування; бере активну участь у обговоренні питань, користується додатковою науковою літературою; самостійно опрацьовує першоджерела, щоб виконати додаткові завдання; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал.
Самостійна робота (усні відповіді)	0 балів	Студент не виконав завдання самостійної роботи.
	1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не в змозі виконати більшості завдань самостійної роботи, не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) виконує окремі завдання самостійної роботи.
	2 бали	Оцінюється робота здобувача, який виконав значну частину самостійної роботи, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому

		обов'язкову літературу, студентом допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
	3 бали	Оцінюється робота здобувача, який в повному обсязі виконав завдання самостійної роботи, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (презентація, есе)	0 балів	Завдання не виконано.
	1-3 бали	Здобувач вірно виконав більшу частину роботи, але при написанні допущені неточності, або відсутня мінімально необхідна кількість висновків, недостатньо логічних та обґрунтованих пояснень, допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій. В матеріалах відсутні необхідні докази та аргументи. Або здобувач лише частково висвітлює тему. Зроблені висновки є помилковими. ІНДЗ містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми, структурі і свідчить про нездатність здобувача зрозуміти її зміст.
	4-7 балів	Завдання виконано у повному обсязі, але допущені окремі неточності. Логіка викладу присутня, однак не вистачає ілюстрації отриманих узагальнень, або ж їх обґрунтування. Висновки аргументовані, однак, узагальнення не зовсім відповідають отриманим результатам, демонструє здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі може аргументувати та пояснити отриманні данні; недостатньо використовує фактичні та статистичні дані.
	8-10 балів	Завдання виконано у повному обсязі, без помилок. Відповідність теоретичним положенням, обґрунтованість позицій, факти, результати досліджень подаються у логічній послідовності. Висновки логічні, аргументовані, повні, вказують на виявлені закономірності.
Модульна контрольна робота (тестовий контроль із 30 питань)	0 балів	Жодної правильної відповіді
	1 бал	Здобувач дав правильні відповіді на 1 – 4 питання
	2 бали	Здобувач дав правильні відповіді на 5 – 7 питань
	3 бали	Здобувач дав правильні відповіді на 8 – 10 питань
	4 бали	Здобувач дав правильні відповіді на 11 – 13 питань
	5 балів	Здобувач дав правильні відповіді на 14 – 16 питань
	6 балів	Здобувач дав правильні відповіді на 17 – 19 питань
	7 балів	Здобувач дав правильні відповіді на 20 – 22 питань
	8 балів	Здобувач дав правильні відповіді на 23 – 25 питань
	9 балів	Здобувач дав правильні відповіді на 26 – 28 питань
	10 балів	Здобувач дав правильні відповіді на 29 – 30 питань

2. Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Студент не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Студент намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Студент уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

3. Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Здобувач досконало володіє програмним матеріалом і науково-понятійним апаратом загальної теорії політики; має глибокі і системні знання всіх положень теорії, що відповідає робочій програмі дисципліни, вільно та аргументовано його викладає, розв'язує складні проблемні завдання, розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. <i>Знає:</i> основні політологічні поняття і категорії; об'єкт, предмет, структуру і функції теорії політики, політології; методологічні підходи до аналізу суспільно-політичних процесів; світові і вітчизняні політологічні школи, концепції і напрямки; принципи розвитку та функціонування політичних систем країн світу; закономірності становлення предмету політичної науки в історії політичної думки; механізми соціально-історичної зумовленості розвитку та функціонування системи політичних відносин; спеціально-наукові теоретичні та прикладні методи пізнання; особливості функціонування політичної системи України; закономірності становлення та діяльності основних політичних інститутів суспільства; критерії типологізації політичних режимів сучасності; основних учасників політичного процесу та способи рекрутування політичної еліти; особливості політичних режимів, сутність та форми політичних систем, цілі діяльності політичних партій, громадських організацій, причини виникнення політичних конфліктів. <i>Здобувач уміє:</i>

	аналізувати та моделювати політичні процеси за допомогою концептуальних моделей сучасної політичної теорії; використовувати різноманітні методи політологічних досліджень (зокрема, кількісні методи електорально-статистичного аналізу, авторські класичні і сучасні індекси); орієнтуватися в світових політичних відносинах; виявляти вплив політичних процесів на економічне, соціальне, духовне життя суспільства; порівнювати різні типи партійних та виборчих систем; об'єктивно і критично аналізувати інформацію про політичне життя; займати самостійну позицію у питаннях виборів до керівних органів законодавчої, виконавчої та судової влади в державі; грамотно висловлювати власну політичну позицію у різних формах політичної участі. <i>Здобувач здатний:</i> розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що передбачають застосування основних політологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; набуття гнучкого мислення, відкритість до застосовування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності; до генерування нових ідей (креативність), прийняття обґрунтованих рішень, адаптації та дії в новій ситуації; здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами; використовувати інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел; вчитися і оволодівати сучасними знаннями; працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі і політико-правові процеси та приймати обґрунтовані рішення. Здатний застосовувати знання понятійно-категоріального апарату та методів політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання, а також вчень та концепцій світової та української політичної думки. Здатний до засвоєння основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях. Здатний оперувати принципами політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування. Здобувач здатен на високому рівні застосовувати знання сучасних теоретичних і практичних засад організації та проведення політологічних досліджень, працювати з оригінальними текстами та смисловими конструкціями, які містяться в них, аналізувати специфіку основних етапів розвитку політики та
--	---

	світового політичного процесу, творчо осмислювати і застосовувати історичний досвід політичної практики та об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціально-політичну інформацію. Бездоганно, творчо розв'язує типові, комбіновані й нестандартні задачі різними способами, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат.
Добре (82-89 В)	Здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, логічно, послідовно й обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, висловлює власну думку, робить висновки. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою, але інколи не аргументовані. <i>Знає:</i> основні політологічні поняття і категорії; об'єкт, предмет, структуру і функції теорії політики, політології; методологічні підходи до аналізу суспільно-політичних процесів; світові і вітчизняні політологічні школи, концепції і напрямки; принципи розвитку та функціонування політичних систем країн світу; закономірності становлення предмету політичної науки в історії політичної думки; механізми соціально-історичної зумовленості розвитку та функціонування системи політичних відносин; спеціально-наукові теоретичні та прикладні методи пізнання; особливості функціонування політичної системи України; закономірності становлення та діяльності основних політичних інститутів суспільства; критерії типологізації політичних режимів сучасності; основних учасників політичного процесу та способи рекрутування політичної еліти; особливості політичних режимів, сутність та форми політичних систем, цілі діяльності політичних партій, громадських організацій, причини виникнення політичних конфліктів. <i>Здобувач уміє:</i> аналізувати та моделювати політичні процеси за допомогою концептуальних моделей сучасної політичної теорії; використовувати різноманітні методи політологічних досліджень (зокрема, кількісні методи електорально-статистичного аналізу, авторські класичні і сучасні індекси); орієнтуватися в світових політичних відносинах; виявляти вплив політичних процесів на економічне, соціальне, духовне життя суспільства; порівнювати різні типи партійних та виборчих систем; об'єктивно і критично аналізувати інформацію про політичне життя; займати самостійну позицію у питаннях виборів до керівних органів законодавчої, виконавчої та судової влади в державі; грамотно висловлювати власну політичну позицію у різних формах політичної участі однак

	допускає незначні помилки, які сам вчасно виправляє. <i>Здобувач здатний:</i> розв'язувати певної складності спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, до достатнього рівня набуття гнучкого мислення, відкритість до застосовування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності та до генерування нових ідей (креативність), Загалом на гідному рівні демонструє прийняття обґрунтованих рішень, адаптації та дії в новій ситуації та здійснює усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами; вміє достатньо використовувати інформаційних і комунікаційних технологій, Загалом може працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі і політико-правові процеси та приймати обґрунтовані рішення. Здатний вільно застосовувати знання понятійно-категоріального апарату та методів політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання, а також вчень та концепцій світової та української політичної думки. Демонструє цілісне засвоєння основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях та достатньо оперує принципами політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування. Здобувач здатен на достатньому рівні застосовувати знання сучасних теоретичних і практичних засад організації та проведення політологічних досліджень, працювати з оригінальними текстами та смисловими конструкціями. Потребує незначної допомоги щодо аналізу специфіки основних етапів розвитку політики та світового політичного процесу. Виконання завдань характеризується повнотою з декількома помилками.
Добре (74-81 С)	Здобувач добре володіє навчальним матеріалом, викладає матеріал досить логічно, послідовно, правильно розкриває основний зміст матеріалу, але у відповідях допускає певні (неістотні) недоліки у використанні термінології, тлумаченні фактів, подій, процесів і явищ з дисципліни, які виправляє після надання консультативної допомоги. <i>Знає:</i> основні політологічні поняття і категорії; об'єкт, предмет, структуру і функції теорії політики, політології; методологічні підходи до аналізу суспільно-політичних процесів; світові і вітчизняні політологічні школи, концепції і напрямки; принципи розвитку та функціонування політичних систем країн світу; закономірності становлення

предмету політичної науки в історії політичної думки; механізми соціально-історичної зумовленості розвитку та функціонування системи політичних відносин; спеціально-наукові теоретичні та прикладні методи пізнання; особливості функціонування політичної системи України; базові закономірності становлення та діяльності основних політичних інститутів суспільства; критерії типологізації політичних режимів сучасності; основних учасників політичного процесу та способи рекрутування політичної еліти; особливості політичних режимів, сутність та головні форми політичних систем, цілі діяльності політичних партій, громадських організацій, причини виникнення політичних конфліктів. *Здобувач уміє:* аналізувати та моделювати політичні процеси за допомогою лише певних концептуальних моделей сучасної політичної теорії; використовувати різноманітні методи політологічних досліджень добре орієнтуватися в світових політичних відносин, виявляти вплив політичних процесів на економічне, соціальне, духовне життя суспільства, але з опорою на підказку викладача; загалом порівнювати різні типи партійних та виборчих систем; об'єктивно, але не достатньо критично аналізувати інформацію про політичне життя; частково займати самостійну позицію у питаннях виборів до керівних органів законодавчої, виконавчої та судової влади в державі; достатньо грамотно висловлювати власну політичну позицію у різних формах політичної участі однак допускає певні помилки, які виправляє за умови консультації з викладачем. *Здобувач здатний:* розв'язувати певної складності і задачі та практичні проблеми у політичній сфері, демонструвати середній рівень набуття гнучкого мислення. В цілому, може приймати обґрунтовані рішення з певною адаптацією до ситуації з базовим використанням інформаційних і комунікаційних технологій, Загалом може працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі і політико-правові процеси та приймати обґрунтовані рішення. Здобувач демонструє базове несистемне засвоєння основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях та достатньо оперує принципами політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування, але потребує допомоги та консультації.

Виконує завдання із допустимою кількістю грубих помилок.

Задовільно (64-73 D)	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Під час усних та письмових відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, має загальні уявлення про понятійно-категоріального апарат та методи політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання. Знання вчень та концепцій світової та української політичної думки, основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях та принципів політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування. Здобувач демонструє середній рівень сформованості компетентностей за заданими стандартами, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни, демонструє середню здатність до застосування знання з загальної теорії політики у практичних ситуаціях, допускає значну кількість помилок у визначенні прийнятих для політологічного аналізу фактів, невпевнено формулює та обґрунтовує позицію; потребує допомоги у консультуванні з політологічних питань.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач опанував навчальний матеріал в мінімально допустимому обсязі. Відповіді неточні або мало аргументовані, з порушенням послідовності викладання. При розкритті теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації основних закономірностей. Здобувач частково володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно (без аргументації та обґрунтування), на рівні запам'ятовування відтворює знання про понятійно-категоріального апарат та методи політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання, знання вчень та концепцій світової та української політичної думки, основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях та принципів політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування. Має практичні навички, достатні для виконання завдань на рівні мінімально допустимих вимог. При вирішенні завдань виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але не розуміє достатньою мірою мету роботи, не вміє самостійно

	робити загальний висновок. Здобувач демонструє рівень сформованості компетентностей за заданими стандартами нижче середнього, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни. демонструє слабку здатність до застосування знання у практичних ситуаціях, допускає суттєві помилки у визначенні прийнятних для юридичного аналізу фактів, не здатен обґрунтувати власну правову позицію та проконсультувати інших з політологічних питань.
Незадовільно (35-59 FX)	У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє низький рівень здатності до застосовування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності в політичній сфері. Фрагментарні знання (менше, ніж половина обсягу навчального матеріалу); під час відповіді здобувач припускається суттєвих помилок, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок. Здобувач не достатньо володіє навчальним матеріалом, при його відтворенні відповідь елементарна, має переважно репродуктивний характер, не може викласти зміст основних політологічних понять і категорій. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, принципові помилки в ході виконання завдань, не може самостійно виконати роботу і зробити висновки.
Незадовільно (0 – 34 F)	Здобувач повністю не володіє навчальним матеріалом з курсу загальна теорія політики, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача. Не усвідомлює мету навчальної діяльності. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє незадовільний рівень сформованості компетентностей, зокрема відсутність розуміння предметного поля професійної діяльності та здатності застосовувати знання завдань, принципів розвитку та функціонування політичних систем, спеціально-наукових теоретичних та прикладних методів пізнання, що не забезпечує його підготовку до самостійного вирішення задач, які окреслює мета дисципліни.

Засоби діагностування результатів навчання

Контрольна модульна робота, усне опитування, поточний тестовий контроль, самостійна робота, індивідуальні навчально-дослідні завдання (презентація, есе),

**Розрахунок балів за видами поточного та підсумкового контролю з дисципліни
«Загальна теорія політики»**

для заліку

	Вид діяльності	Кількість балів
1	Робота на практичних заняттях 21 (3 бали)	63
2	Виконання самостійної роботи 21 (2 бали)	42
3	Контрольна модульна робота за ЗМ5 (5 балів)	25
4	ІНДЗ 2 (10 балів)	20
5	Підсумкова модульна контрольна робота	10
	Підсумковий бал	160

**Розрахунок балів за видами поточного та підсумкового контролю з дисципліни
«Загальна теорія політики» здійснюється наступним чином:**

Індекс перерахунку: $160 : 100 = 1,6$

Підсумковий бал здобувача для заліку **вираховуються так:** набрана здобувачем кількість балів ділиться на **1,6**

**** залік є накопичувальною системою балів**

для екзамену

	Вид діяльності	Кількість балів
1	Робота на практичних заняттях 15 (3 бали)	45
2	Виконання самостійної роботи 15 (2 бали)	30
3	Контрольна модульна робота за ЗМ5 (5 балів)	25
	Підсумковий бал Індекс перерахунку: $100 : 50 = 2$	100
4	ІНДЗ 2 (10 балів)	20
5	Підсумкова модульна контрольна робота	10
	Екзамен	20

Підсумковий бал здобувача **перед екзаменом, вираховуються так:** набрана здобувачем кількість (без урахування ІНДЗ та МКР) балів ділиться на **2**

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)						Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Модулі	Бали	Коефіцієнт	ІНДЗ	МКР	Разом	0–20	0–100
Модуль 2		2	20	10	80		
Зм. модуль 6	0–10						
Зм. модуль 7	0–12						
Зм. модуль 8	0–8						
Зм. модуль 9	0–10						
Зм. модуль 10	0–10						
Всього за М2: 45+30+25 = 100 100:2 =50							

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ЗАВДАНЬ ДО САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

2.1 Загальні тестові завдання для самоконтролю

- 1. Політологія як самостійна навчальна дисципліна почала формуватися:**
 - а. в першій половині XVIII ст.;
 - б. на початку XIX ст.;
 - в. в другій половині XIX ст.;
 - г. після зруйнування Бастилії.
- 2. Предметом вивчення теорії політики є:**
 - а. політична культура;
 - б. владні відносини;
 - в. держава;
 - г. все вище вказане.
- 3. У якій країні була створена перша школа політичної науки:**
 - а. США;
 - б. Німеччина;
 - в. Франція;
 - г. Росія.
- 4. Перший період у розвитку світової політичної думки має назву:**
 - а. міфологічний;
 - б. релігійно-етичний;
 - в. філософсько-етичний;
 - г. емпіричний.
- 5. Українську асоціацію політологів було створено:**
 - а. у 1962 р.;
 - б. у 1991 р.;
 - в. у 1999 р.;
 - г. як такої ще не існує.
- 6. До загальнотеоретичних методів теорії політики належать:**
 - а. експеримент;
 - б. метод вибіркового дослідження;
 - в. структурно-функціональний аналіз;
 - г. спостереження.
- 7. Які методи не можна віднести до загальнотеоретичних методів теорії політики?**
 - а. історичний;
 - б. інституційний;
 - в. біхевіористський;
 - г. анкетування.
- 8. Напрямок і метод у політології, що вивчає політичну поведінку індивідів і груп, називається:**
 - а. афункціоналізм;
 - б. емпіризм;
 - в. біхевіоризм;
 - г. індивідуалізм.

- 9. Яка з функцій теорії політики формує політичну культуру, вчить людину адекватно орієнтуватися в політичній обстановці?**
- а. регулятивна функція;
 - б. прогностична функція;
 - в. гносеологічна функція.
- 10. Який з перерахованих методів теорії політики використовує для вивчення поведінки особи або груп?**
- а. антропологічний;
 - б. структурно-функціональний;
 - в. психологічний;
 - г. біхевіористський.
- 11. Політика як соціальне явище і наукове поняття виникло:**
- а. в античні часи;
 - б. в середні віки;
 - в. в період становлення капіталізму;
 - г. в період становлення феодалізму.
- 12. Зазначте поняття, що найбільш повно характеризують спільний предмет вивчення політичної та правової наук:**
- а. механізм влади;
 - б. історичні та сучасні форми держави;
 - в. політичні партії;
 - г. політичні системи;
 - д. права, свободи та обов'язки людини і громадянина.
- 13. Поняття: «політична система», «правова держава», «громадянське суспільство», «групи інтересів» тощо, якими оперує політологія, належать до розряду категорії:**
- а. власне політологічних;
 - б. інтегральних (спільних для найбільш споріднених з політологією суспільствознавчих наук);
 - в. загальносоціологічних.
- 14. Метою політики є:**
- а. забезпечення панування одних суспільних груп над іншими;
 - б. узгодження соціальних інтересів;
 - в. діяльність груп, партій, держави, пов'язана з реалізацією загальнозначущих інтересів за допомогою політичної влади;
 - г. визначення лідера.
- 15. До якого рівня політики потрібно віднести діяльність міжнародних організацій - ООН, МВФ, ЄЕС та ін.?**
- а. макрорівня;
 - б. мегарівня;
 - в. мікрорівня;
 - г. всі вище означені твердження не вірні.

16. Поняття «політика» в науковий обіг вперше ввів:

- а. Платон;
- б. Арістотель;
- в. Гегель;
- г. Макіавеллі.

17. Хто з філософів визначив політику як «мистецтво жити разом»?

- а. Платон;
- б. Цицерон.
- в. Арістотель .

18. Кому із видатних філософів належить думка, що ідеальне правління державою повинно спиратися на мораль і «взаємність»?

- а. Арістотель;
- б. Платон;
- в. Конфуцій;
- г. Демокріт.

19. Хто вважав, що політика означає всі види діяльності по самостійному керівництву?

а. Арістотель;	д. Гоббс;
б. Платон;	е. Макіавеллі;
в. Конфуцій;	ж. Вебер;
г. Демокріт;	з. Дюверже.

20. Ідеальною формою держави Платон вважав:

- а. демократію;
- б. тиранію;
- в. олігархію;
- г. аристократію.

21. Яку з форм державного устрою Арістотель вважав неправильною?

- а. монархію;
- б. аристократію;
- в. демократію;
- г. політію.

22. Хто обґрунтував самостійність політичної сфери і відокремив політику від моралі?

- а. Н.Макіавеллі;
- б. М.Лютер;
- в. Т.Мор.

23. Політику як реалізований владою розподіл цінностей розглядає:

а. М.Вебер;	в. Н.Макіавеллі;
б. Г.Лассуел;	г. Істон.

24. Політика це:

- а. процес боротьби за завоювання та утримання влади;
- б. політика як специфічний вид діяльності соціальних суб'єктів, пов'язаний з боротьбою за владу, розподілом цінностей, управління державними та суспільними справами;
- в. інше.

25. Які процеси становлять зміст соціалізаторської функції політичної науки?

- а. розробка теорій, концепцій, гіпотез;
- б. залучення людини до сфери політичного життя;
- в. розробка понятійного апарату;
- г. обґрунтування оптимальних моделей політичної влади;
- д. стимулювання політичної активності громадян;
- е. аналіз і оцінювання політичних процесів;
- ж. формування певного типу політичної культури.

26. Завданнями політики є:

- а. підтримання певного порядку в суспільстві;
- б. забезпечення соціальної справедливості;
- в. забезпечення інтересів окремих індивідів;
- г. забезпечення інтересів соціальних груп;
- д. забезпечення загальносуспільних інтересів;
- е. забезпечення цілісності суспільства
- ж. усі перераховані.

27. Функції політики:

- а. управлінська;
- б. прогностична;
- в. інтеграції суспільства;
- г. мобілізаційно-інтеграційна;
- д. ідеологічна;
- е. виховна;
- ж. інноваційна;
- з. усі перераховані.

28. Автором праці "Державець" є:

- а. Дж. Локк;
- б. Н. Макіавеллі;
- в. М. Вебер;
- г. Жан-Жак Руссо.

29. До основних принципів політичної влади відносяться:

- а. реальність;
- б. легітимність;
- в. дієвість;
- г. стабільність.

30. Який ресурс влади є основним в індустріальному суспільстві?

- а. багатство і сила;
- б. авторитет;
- в. інформація;
- г. організація.

31. Який ресурс влади є основним в примітивному суспільстві?

- а. авторитет;
- б. інформація;
- в. організація;
- г. багатство і сила.

32. Хто з мислителів вважав, що ресурсами влади правителя є любов і страх?

- а. Цицерон;
- б. Августин;

- в. Макіавеллі;
- г. Монтеск'є.

33. Біхевіористські концепції влади аналізують:

- а. системну природу влади;
- б. несвідомі мотиви, що впливають на владні відносини;
- в. ролеві відносини в процесі здійснення влади;
- г. поведінкові аспекти владних відносин.

34. Хто з учених виділив три ідеальні типи легітимності влади?

- а. Е.Дюркгейм;
- б. М.Вебер;
- в. Ф.Ніцше;
- г. К.Маркс.

35. Підлеглість закону у діяльності інститутів влади характерна для:

- а. харизматичного типу легітимності;
- б. традиційного типу легітимності;
- в. раціонально-легального типу легітимності.

36. Хто вважав необхідним формування політичної еліти з освічених філософів?

- а. Конфуцій;
- б. Платон;
- в. Аристотель;
- г. Макіавеллі.

37. Хто вважав за необхідне формування політичної еліти з людей, які володіють і багатством, і винятковими якостями?

- а. Конфуцій;
- б. Платон;
- в. Аристотель;
- г. Макіавеллі.

38. Хто вважав, що еліта – це пануючий клас?

а. В.Парето;	г. Р.Міхельс;
б. Г.Моска;	д. К. Маркс;
в. Ортега-і-Гассет;	е. Ф. Енгельс.

39. Хто вважав, що еліта – це правлячий клас?

а. В.Парето;	г. Р.Міхельс;
б. Г.Моска;	д. К. Маркс;
в. Ортега-і-Гассет;	е. Ф. Енгельс.

40. Закон циркуляції еліт сформулював:

а. В.Парето;	г. Р.Міхельс;
б. Г.Моска;	д. К. Маркс;
в. Ортега-і-Гассет;	е. Ф. Енгельс.

41. Хто вважав, що еліта – це той, хто до себе самого ставить вимогливіше, ніж до інших?

а. В.Парето;	г. К. Маркс;
б. Г.Моска;	д. Р.Міхельс;
в. Ортега-і-Гассет;	е. Ф. Енгельс.

42. Концепцію безелітарного суспільства пропонував:

а. В.Парето;	г. Р.Міхельс;
б. Г.Моска;	д. К. Маркс;
в. Ортега-і-Гассет;	е. Ф. Енгельс.

43. Які з положень визначають теорію лідерства Н.Макіавеллі?

- а. влада лідера ґрунтується на підтримці його прихильників;
- б. підлеглі повинні знати, що вони можуть чекати від свого лідера, розуміти, що він чекає від них;
- в. лідер повинен володіти волею до виживання;
- г. правитель - завжди зразок мудрості і справедливості.

44. Опозиція це:

- а. політичні рухи, які відстоюють альтернативні щодо правлячої політичної сили ідейні й політичні принципи та моделі розвитку;
- б. протидія, опір певній політиці, політичній лінії;
- в. організація, партія, група, особа, які виступають проти панівної думки, уряду, системи влади, політичної системи в цілому.

45. Основними причинами формування політичної опозиції є:

- а. недосконалість виборчих систем;
- б. значне соціальне розшарування суспільства;
- в. розчарування населення в ідеалах державного устрою;
- г. олігархізація суспільства;
- д. політична байдужість;
- е. усі твердження правильні.

46. Нормативно-правові чинники функціонування опозиції – це:

- а. Конституція;
- б. роль політичних партій;
- в. виборча система;
- г. закон про опозицію, регламенти, угоди між політичними силами;
- д. розподіл обов'язків між урядом та опозицією;
- е. особливості інституційної структури;
- ж. система влади;
- з. структурованість електорального поля;
- и. дія принципу стримування та протидії;
- к. рівень політичної культури політичної еліти та мас.

47. Структурні чинники функціонування опозиції – це:

- а. Конституція;
- б. роль політичних партій;
- в. виборча система;
- г. закон про опозицію, регламенти, угоди між політичними силами;
- д. розподіл обов'язків між урядом та опозицією;
- е. особливості інституційної структури;
- ж. система влади;
- з. структурованість електорального поля;
- и. дія принципу стримування та протидії;
- к. рівень політичної культури політичної еліти та мас.

48. Ціннісні чинники функціонування опозиції – це:

- а. Конституція;
- б. роль політичних партій;
- в. виборча система;
- г. закон про опозицію, регламенти, угоди між політичними силами;
- д. розподіл обов'язків між урядом та опозицією;
- е. особливості інституційної структури;
- ж. система влади;
- з. структурованість електорального поля;
- и. дія принципу стримування та протидії;
- к. рівень політичної культури політичної еліти та мас.

49.Плюралізм – це:

- а. опозиція має широкі можливості, репресії не застосовуються;
- б. опозиція формально має широкі можливості, але при загрозі режиму застосовуються репресії;
- в. опозиція має досить обмежені можливості, застосовуються репресії;
- г. опозиція має досить обмежені можливості, але репресії не застосовуються.

50.Квазі-плюралізм – це:

- а. опозиція має широкі можливості, репресії не застосовуються;
- б. опозиція формально має широкі можливості, але при загрозі режиму застосовуються репресії;
- в. опозиція має досить обмежені можливості, застосовуються репресії;
- г. опозиція має досить обмежені можливості, але репресії не застосовуються.

51.Гегемонія – це:

- а. опозиція має широкі можливості, репресії не застосовуються;
- б. опозиція формально має широкі можливості, але при загрозі режиму застосовуються репресії;
- в. опозиція має досить обмежені можливості, застосовуються репресії;
- г. опозиція має досить обмежені можливості, але репресії не застосовуються.

52.Квазі-гегемонія – це:

- а. опозиція має широкі можливості, репресії не застосовуються;
- б. опозиція формально має широкі можливості, але при загрозі режиму застосовуються репресії;
- в. опозиція має досить обмежені можливості, застосовуються репресії;
- г. опозиція має досить обмежені можливості, але репресії не застосовуються.

53.Основні цілі опозиції за Р.Далем:

а. зміна складу уряду;	д. участь у прийнятті рішень;
б. зміна урядової політики;	е. зміна соціально-економічного
в. зміна політичної системи;	устрою;
г. боротьба за владу;	ж. усі твердження вірні.

54. Які фактори впливають на формування опозиції?

- а. конституційний устрій;
- б. виборча система;
- в. соціальні групи, що незадоволені політикою;
- г. особливості політичної культури;
- д. наявність специфічних субкультур у суспільстві;
- е. ступінь незадоволення урядом у суспільстві;
- ж. соціально-економічні фактори розколу в суспільстві;
- з. особливості масової свідомості;
- и. ступінь поляризації суспільства;
- к. боротьба за владу;
- л. усі твердження вірні.

55. Опозиція як політичний інститут має на меті:

- а. організовану, конструктивну критику владних інститутів;
- б. внесення альтернативи офіційній політиці;
- в. критику владних інститутів;
- г. критику владних рішень
- д. проявляється без внесення альтернативних пропозицій.

56. За яким критерієм виділяють такі види політичної влади, як: державна, президентська, партійна тощо?

- а. за розподілом владних повноважень;
- б. за суб'єктами влади;
- в. за режимом правління;
- г. за соціальним представництвом.

57. Монархія і республіка – це дві основні форми:

- а. державно-правового режиму;
- б. державного устрою;
- в. державного правління;
- г. представницької демократії.

58. Республіка – це синонімічна назва:

- а. конституційної монархії;
- б. представницької демократії;
- в. система, в якій чітко розмежовані повноваження між органами центральної влади і самоврядування;
- г. системи, в якій гарантовані права та свободи людини і громадянина.

59. Процес організаційного становлення і правової легалізації політичних партій має назву:

- а. реєстрація;
- б. корпоратизація;
- в. легітимація;
- г. інституціоналізація.

60. Опозиція як форма суспільного протесту має на меті:

- а. організовану, конструктивну критику владних інститутів;
- б. внесення альтернативи офіційній політиці;
- в. критику владних інститутів;
- г. критику владних рішень
- д. проявляється без внесення альтернативних пропозицій.

2.2 ВАРІАНТИ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з навчальної дисципліни «Загальна теорія політики»

Варіант 1

1. З ім'ям якого філософа давнини пов'язують початок широкого вжитку поняття «політика»?
а) Будди; в) Платона;
б) Конфуція; г) Аристотеля.
2. На думку Г. Моска правлячий клас схильний до змін через притаманні йому дві тенденції:
а) аристократичну та демократичну; в) футурологічну та консервативну;
б) песимістичну та новаторську; г) толерантну та шовіністичну.
3. Перший період у розвитку світової політичної думки має назву:
а) міфологічний; в) філософсько-етичний;
б) релігійно-етичний; г) емпіричний.
4. Які з наведених понять найбільш концентровано виражають сутність об'єкта і предмета політології?
а) інститути державної влади; в) політична сфера суспільства;
б) політична культура; г) політичний процес;
5. Хто з мислителів сформулював принципи позитивізму?
а) О. Конт; в) Г. Алмонд;
б) З. Бжезінський; г) Ф. Енгельс
6. Яку форму державного правління вважав оптимальною для України М. Драгоманов?
а) мілітарна монархія; г) класократія у формі історичного
б) національно-демократична держава; гетьманату.
в) консервативна держава;
7. Ким був введений вперше термін еліта?
а) Д. Дюпре; в) М. Вебер;
б) А. Тойнбі; г) В. Парето;
8. Від якого давньогрецького слова походить поняття «політика»?
а) Місто-держава. в) Відносини між окремими людьми.
б) Вчення про державу. г) Громадяни країни.
9. Поняття «бюрократія» у перекладі означає:
а) Влада філософів в) Панування політиків.
б) Панування канцелярії. г) Панування народу.
10. Волевиявлення народу, авторитет, сила, харизма, багатство — це:
а) Джерела влади. в) Функції влади.
б) Ресурси культури та просвіти. г) Загроза владі

11. Саудівська Аравія — це:

- а) Абсолютна теократична монархія.
- б) Конституційна монархія.

- в) Анархічна республіка.
- г) Президентська республіка.

12. Наявність яких ознак є обов'язковим для характеристики поняття «публічна влада»?

- а) територіальна організація;
- б) виборність органів державної влади;

- в) принцип розподілу влад;
- г) спеціальний апарат управління.

13. Конфедерація — це:

- а) Єдина союзна держава.
- б) Союз суверенних держав.

- в) Єдина унітарна держава.
- г) Союз унітарних держав.

14. Центральним питанням політики є:

- а) формулювання суспільної мети;
- б) визначення засобів реалізації суспільних інтересів;

- в) досягнення та здійснення влади;
- г) суспільна самореалізація особистості

15. Хто вперше в історії політичної думки обґрунтував принцип розподілу влади на три гілки — законодавчу, виконавчу, судову?

- а) Н. Макіавеллі;
- б) Дж. Локк;

- в) Ш.-Л. де Монтеск'є;
- г) Г.-В.-Ф. Гегель.

16. Політична система — це:

- а) інтегрована, цілісна сукупність інституціональних форм і явищ політичного життя;
- б) інтегрована, цілісна сукупність інституціональних та неінституціональних форм і явищ політичного життя;
- в) сукупність органів державної влади та місцевого самоуправління;
- г) сукупність органів законодавчої, виконавчої та судової влади.

17. Громадянське суспільство — це:

- а) поняття, що відображає структуру різноманітних соціальних утворень (класів, груп);
- б) сукупність громадсько-політичних рухів;
- в) сфера, обмежена суто конституційними правами і обов'язками громадянина;
- г) сфера недержавних суспільних відносин й інститутів.

18. Процес організаційного становлення і правової легалізації політичних партій це:

- а) реєстрація;
- б) корпоратизація;
- в) легітимація;
- г) інституціоналізація.

19. Зазначте основні блоки елементів, що визначають структуру політичної культури:

- а) культура міждержавних відносин;
- б) культура політичної свідомості;
- в) культура електоральної поведінки;
- г) культура політичної поведінки.

20. Глобальна наукова думка, що спрямована на опанування загальноцивілізаційних проблем людства, має назву:

- а) геостратегія;
- б) глобалістика;
- в) глобалізація;
- г) геополітика.

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з навчальної дисципліни «Загальна теорія політики»

Варіант 2

1. Політику як результат закладеного в людині комплексу потреб, інтересів, емоцій та потягів трактує підхід :

- а) біологічний;
- б) соціологічний;
- в) психологічний;
- г) конфліктологічний

2. Давньогрецькі філософи Сократ, Платон та інші форму правління небагатьох кращих людей, що дотримуються закону, називали:

- а) царством;
- б) плутократією;
- в) тимократією;
- г) аристократією.

3. Учення про «вічний закон Дао» належить давньокитайському мислителю:

- а) Конфуцію;
- б) Мо-Цзи;
- в) Шан-Яну;
- г) Лао-Цзи.

4. У чому полягає ідея консерватизму?

- а) у нівелюванні прагнень до соціальних змін;
- б) у орієнтуванні на майбутнє;
- в) в обґрунтуванні єдності минулого, теперішнього і майбутнього;
- г) у прагненні влади знищити етнічну самобутність нащадків.

5. Хто вивів поняття «воля до влади»?

- а) Г. Спенсер;
- б) Ф. Ніцше;
- в) Л. Гумплович;
- г) К. Маркс.

6. Хто з політологів сформулював концепцію світової політичної арени, як великої шахової дошки?

- а) Г. Лассуелл;
- б) Р. Даль;
- в) З. Бжезінський;
- г) С. Верба.

7. На думку американського соціолога Т. Парсонса, таким же мобілізуючим стимулом, яким в економіці є гроші, у політиці виступає ...

- а) влада;
- б) сила;
- в) прагнення до волі;
- г) жадоба до грошей.

8. На вірі у святість норм, що віддавна керують життям суспільства, базується:

- а) легальний тип легітимного панування;
- б) традиційний тип легітимного панування;
- в) харизматичний тип легітимного панування.
- г) примусовий тип легітимного панування.

9. Політична система – це організм, який саморегулюється і розвивається, активно реагує на імпульси, які надходять ззовні. Так вважав:

- а) Д.Істон;
- б) Т.Парсонс;
- в) Г.Алмонд;
- г) А. Токвіль.

10. Яка основна ознака характеризує політичні партії?

- а) об'єднання однодумців;
- б) соціальна база обмежена.
- в) виникають для завоювання влади;
- г) наявність лідера.

11. Риси свободи особистості як важлива соціальна цінність – це ядро ідеології:

- а) консерватизму;
- б) лібералізму;
- в) комунізму;
- г) нацизму.

12. Хто виступає первинним суб'єктом політичної діяльності?

- а) Людина.
- б) Народ.
- в) Нація.
- г) Клас.

13. Що таке «четверта влада»

- а) Законодавча влада.
- б) Виконавча влада.
- в) Засоби масової інформації.
- г) Судова влада.

14. Згідно з якою теорією походження держави прийнято вважати, що вона виникає в результаті об'єднання родів у племена?

- а) Теологічною.
- б) Патріархальною.
- в) Договірною.
- г) Насильницькою.

15. Федеративна держава — це:

- а) Єдина союзна держава.
- б) Союз суверенних держав.
- в) Єдина унітарна держава.
- г) Союз унітарних держав.

16. Політологічна концепція, яка вбачає в політиці (головним чином зовнішній) певної держави важливу, іноді визначальну роль географічних чинників, має назву:

- а) глобалізація;
- б) глобалістика;
- в) геостратегія;
- г) геополітика.

17. Світовий політичний процес – це:

- а) компонент міжнародної політики, що означає механізм взаємодії та рівень активності суб'єктів міжнародних політичних відносин;
- б) синонім поняття «міжнародна політика»;
- в) синонім поняття «міжнародні відносини»;
- г) сукупність дій усіх держав світу з реалізації своєї зовнішньої політики.

18. Глобальна наукова думка, що спрямована на опанування загальноцивілізаційних проблем людства, має назву:

- а) геостратегія;
- б) глобалістика;
- в) глобалізація;
- г) геополітика.

19. Які із зазначених видів політичної свідомості характеризуються за ознакою суб'єкта політики?

- а) масова;
- б) буденна;
- в) емпірична;
- г) групова.

20. Політична соціалізація є:

- а) частиною поняття «політична культура»;
- б) антиподом поняття «політична культура»;
- в) синонімом поняття «політична культура»;
- г) процесом засвоєння політичної культури.

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з навчальної дисципліни «Загальна теорія політики»

Варіант 3

1. Закінчіть цитату. Аналізуючи специфіку відносин у сфері політики, німецький соціолог М. Вебер підкреслював: «Хто займається політикою, той прагне ...»

- а) до влади;
- б) до встановлення культу особистості
- в) до освіти суспільства;
- г) до економічного панування.

2. На думку Г. Моска правлячий клас схильний до змін через притаманні йому дві тенденції:

- а) аристократичну та демократичну;
- б) песимістичну та новаторську;
- в) ідеологічну та нігілістичну;
- г) толерантну та шовіністичну.

3. Яку форму державного правління вважав оптимальною для України М. Драгоманов?

- а) мілітарна монархія;
- б) національно-демократична держава;
- в) консервативна держава;
- г) анархічна.

4. З ім'ям якого філософа давнини пов'язують початок широкого вжитку поняття «політика»?

- а) Будди;
- б) Конфуція;
- в) Платона;
- г) Аристотеля.

5. Учення Конфуція містило, зокрема, положення про:

- а) державу як велику сім'ю;
- б) необхідність усвідомлення кожним членом суспільства своїх обов'язків;
- в) обов'язковість застосування покарань до порушників державних законів;
- г) доброчесність як основу суспільного порядку;

6. Форма відхилення виборців від участі в голосуванні – це ...

- а) пацифізм;
- б) анархізм;
- в) популізм;
- г) абсентеїзм;

7. Яка основна ознака характеризує політичні партії?

- а) об'єднання однодумців;
- б) виникають для завоювання влади;
- в) соціальна база обмежена.
- г) наявність лідера.

8. До якого історичного періоду відноситься виникнення поняття людини як „істоти політичної”?

- а) Античність.
- б) Середньовіччя;
- в) Новий час.
- г) XX ст.

9. Риси свободи особистості як важлива соціальна цінність – це ядро ідеології:

- а) консерватизму;
- б) лібералізму;
- в) комунізму;
- г) соціал-демократизму.

10. Різновид політичної ідеології, яка відстоює виключність і гегемонію етнічної групи і яка спирається для її досягнення на терор і агресію?

- а) фашизм;
- б) лібералізм;

в) консерватизм;

г) фемінізм.

11. Головним завданням політичного прогнозування є:

- а) визначення основних альтернатив розвитку політичних процесів і встановлення ймовірності їх здійснення;
- б) забезпечення стабільності етно-культурного балансу в світі;
- в) утворення та розвиток патріархальної держави;
- г) зміцнення релігійних установ в державі.

12. Від якого давньогрецького слова походить поняття «політика»?

- а) Місто-держави.
- б) Вчення про державу.
- в) Громадяни країни.
- г) Множина.

13. Суб'єктами політики не виступають:

- а) Соціальні групи.
- б) Політичні організації.
- в) Школи та вищі навчальні заклади.
- г) Нації.

14. Поняття «бюрократія» у перекладі означає:

- а) Влада філософів
- б) Панування канцелярії.
- в) Панування політиків.
- г) Панування народу.

15.) Що таке «четверта влада»

- а) Законодавча влада.
- б) Виконавча влада.
- в) Засоби масової інформації.
- г) Голова уряду

16. Хто із мислителів вперше запропонував розподіл влади на законодавчу, виконавчу і судову?

- а) Шарль Монтеск'є.
- б) Джон Локк.
- в) Платон.
- г) Августин Блажений

17. Хто з давньокитайських мислителів був засновником політико-правового вчення, яке згодом отримало назву «легізм»?

- а) Конфуцій;
- б) Шан Ян;
- в) Лао-Цзи;
- г) Мо-Цзи.

18. Зазначте явища в розвитку людського суспільства, що спричинили виникнення політики:

- а) поділ суспільства на класи;
- б) становлення феодальних відносин;
- в) поширення світових релігій;
- г) територіальні конфлікти, війни.

19. З яким із зазначених понять найбільш тісно пов'язане поняття «влада»?

- а) ідеологія;
- б) партія;
- в) політика;
- г) управління.

20. Монархія і республіка – це дві основні форми:

- а) державно-правового режиму;
- б) державного устрою;
- в) державного правління;
- г) представницької демократії.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДО ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Проаналізуйте політику як соціальне явище.
2. Охарактеризуйте місце теорії політики в системі наук про суспільство.
3. Розкрийте предмет, методи і категорії політичної науки.
4. Розкрийте об'єкт і предмет політичної науки.
5. Охарактеризуйте функції загальної теорії політики.
6. Розкрийте зростання ролі і значення науки про політику на сучасному етапі світового суспільного розвитку і політичного процесу незалежної України.
7. Проаналізуйте суб'єкти і об'єкти політики.
8. Проаналізуйте проблему прав людини як центральне питання політичної науки.
9. Охарактеризуйте соціальні групи як основні суб'єкти і об'єкти політики (верства, клас, етнос, нація).
10. Розкрийте механізм впливу соціальних спільнот на політику в умовах незалежного розвитку України.
11. Проаналізуйте політичне життя сучасного українського суспільства.
12. Охарактеризуйте владу як явище суспільного життя.
13. Розкрийте концепції політичної влади.
14. Охарактеризуйте структуру влади: суб'єкти, об'єкти, джерела, ресурси, функції влади.
15. Дайте характеристику видів влади.
16. Розкрийте принципи реалізації влади: організація, принцип розподілу влади, переконання, контроль, виховання, примус.
17. Охарактеризуйте легітимність влади.
18. Розкрийте сутність політичного елітизму та генезу цього поняття.
19. Проаналізуйте класичні теорії еліт (В.Парето, Г.Моска, Р.Міхельс).
20. Проаналізуйте сучасні концепції еліт: макіавеллістська школа, ціннісні теорії, функціональні теорії еліт, ліво-ліберальні концепції еліт, теорії демократичного елітизму.
21. Проаналізуйте системи рекрутування еліт.
22. Дайте характеристику політичній еліті в структурах влади.
23. Охарактеризуйте номенклатурну систему та її соціальні наслідки.
24. Дайте характеристику політичній еліті України, особливості її формування та етапи еволюції.
25. Охарактеризуйте лідерство як соціальний феномен.
26. Розкрийте основні концепції політичного лідерства.
27. Охарактеризуйте політичне лідерство в Україні.
28. Розкрийте історичні традиції та сучасні підходи до розуміння політичної опозиції.
29. Проаналізуйте взаємодію політичної влади і опозиції.
30. Дайте характеристику опозиції як індикатора демократичного суспільства і правової держави.

31. Проаналізуйте взаємодію опозиції і влади в Україні.
32. Розкрийте сутність та структуру політичного процесу.
33. Охарактеризуйте об'єкти та суб'єкти політичного процесу.
34. Розкрийте сутність виборів та їх місце у формуванні та функціонуванні демократичної держави.
35. Проаналізуйте принципи виборчого права та демократичної організації виборів.
36. Охарактеризуйте вибори як інструмент політичного маніпулювання та переходу до демократії.
37. Дайте характеристику основних типів виборчих систем.
38. Проаналізуйте технологію виборчої кампанії.
39. Охарактеризуйте основні стадії виборчого процесу.
40. Проаналізуйте інформаційно-аналітичне супроводження виборчої кампанії.
41. Проаналізуйте ефективність пропагандистського впливу.
42. Розкрийте типології політичних конфліктів.
43. Охарактеризуйте фази розвитку внутрішньополітичних і зовнішньополітичних конфліктів.
44. Проаналізуйте міжнаціональні конфлікти, причини їх виникнення та фази розвитку.
45. Розкрийте проблему управління політичними конфліктами.
46. Розкрийте основні методи врегулювання конфліктів: консенсус, уникнення конфліктів, відкладення конфлікту, посередництво, арбітраж, переговори.
47. Визначте основні шляхи досягнення національної і соціально-політичної злагоди у сучасному українському суспільстві.
48. Розкрийте сутність політичної системи, її основні компоненти.
49. Розкрийте генезу і варіанти інтерпретації політичної системи Д.Істона і Г.Алмонда.
50. Проаналізуйте структуру політичної системи.
51. Розкрийте функції політичної системи та закономірності її розвитку.
52. Розкрийте роль Конституції у визначенні та функціонуванні політичної системи.
53. Охарактеризуйте особливості формування політичної системи в Україні. Конституція України про політичну систему.
54. Розкрийте загальні підходи та характеристики типологій політичних систем.
55. Проаналізуйте формаційні політичні системи.
56. Проаналізуйте режимні політичні системи.
57. Охарактеризуйте модельні політичні системи.
58. Охарактеризуйте партійні політичні системи.
59. Охарактеризуйте основні виборчі політичні системи.
60. Проаналізуйте ідеологічні політичні системи.

61. Розкрийте інтеграційні (цивілізаційні) політичні системи.
62. Охарактеризуйте державу як політичний інститут.
63. Розкрийте теорії виникнення держави (патріархальна теорія, теорія суспільного договору, теорія підкорення, психологічна теорія, марксистська теорія).
64. Проаналізуйте місце людини у державі.
65. Охарактеризуйте форми правління.
66. Проаналізуйте державну владу й органи управління державою.
67. Розкрийте принцип розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову.
68. Охарактеризуйте Конституцію як основний закон держави.
69. Проаналізуйте систему державної влади в Україні.
70. Проаналізуйте громадянське суспільство як ключове поняття посткомуністичної трансформації.
71. Розкрийте ознаки, функції та атрибути громадянського суспільства.
72. Охарактеризуйте відновлення громадянського суспільства в Україні на рубежі 1980-х – 1990-х років.
73. Охарактеризуйте виникнення і розвиток громадсько-політичних організацій, рухів.
74. Розкрийте етапи становлення та розвитку суспільно-політичних рухів.
75. Охарактеризуйте програмні засади, стратегію і тактику політичних партій.
76. Розкрийте сучасні тенденції у розвитку політичних партій і рухів.
77. Охарактеризуйте політичні партії і об'єднання в Україні (історія і сучасність).
78. Дайте характеристику партійної системи України. Проблеми й етапи становлення багатопартійності в незалежній Україні.
79. Проаналізуйте ставлення партій України до основних політичних проблем.
80. Проаналізуйте роль комунікації у політиці.
81. Розкрийте політичний вплив ЗМІ на громадську думку.
82. Розкрийте проблему політичного маніпулювання і шляхи його обмеження.
83. Розкрийте специфіку функціонування ЗМІ в українському суспільстві.
84. Охарактеризуйте політичну свідомість як відображення ідейного життя суспільства.
85. Розкрийте сутність національної свідомості, її провідну роль у самоідентифікації політичного українського етносу.
86. Проаналізуйте складові політичної свідомості (історична пам'ять народу, патріотизм, вірність та відданість Вітчизні, національна психологія, національна гордість).
87. Розкрийте сутність, структуру і функції політичної культури.
88. Проаналізуйте політологічні концепції політичної культури.

89. Визначте місце і роль політичної культури в загальній системі культури і в політичному житті суспільства.
90. Розкрийте особливості формування політичної культури українського соціуму в умовах трансформації політичної системи.
91. Розкрийте сутність, структуру та функції політичної ідеології.
92. Проаналізуйте рівні функціонування політичної ідеології.
93. Охарактеризуйте основні ідеологічні течії у сучасному світі: лібералізм, консерватизм, соціал-демократизм, фашизм, комунізм тощо.
94. Визначте місце політичної ідеології в житті сучасної України.
95. Розкрийте роль націоналізму в світовій та вітчизняній практиці.
96. Розкрийте особливості формування українського менталітету.
97. Розкрийте складові та функції політичного маркетингу.
98. Охарактеризуйте політичне рекламування, технологію й організацію політичної рекламної кампанії.
99. Проаналізуйте місце політичного рішення в політичній діяльності.
100. Розкрийте імідж політичного лідера і його складові.
101. Проаналізуйте іміджмейкерство в політичних процесах України.
102. Проаналізуйте міжнародні відносини як предмет дослідження окремих наук.
103. Проаналізуйте системний підхід до аналізу міжнародних відносин.
104. Охарактеризуйте глобалізацію міжнародного середовища, її основні складові.
105. Охарактеризуйте глобальні та регіональні зміни міжнародних відносин.
106. Розкрийте прикладне значення теорії міжнародних відносин.
107. Охарактеризуйте основні тенденції та форми розвитку сучасних міжнародних відносин.

Рекомендована література

Базова:

1. Аляєв Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Полтава: АСМІ, 2011. 312 с.
2. Бебик В. М. Політологія [Текст]: Наука і навчальна дисципліна. Київ: Каравела, 2009. 496 с.
3. Гаєвський Б. А. Сучасна українська політологія: Навч. посібник. Київ: МАУП, 1999. 268 с.
4. Гелей, С. Д. Політологія [Текст]: навч. посібник. Київ: Знання, 2004. 645с.
5. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. Київ, 2008. 307 с.
6. Загальна теорія політики: Навчальний посібник / уклад.: Т. Ф. Герасимчук., А. М. Киридон, С. С. Троян. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
7. Лазоренко О. В. Теорія політології: Навч. посібник. Київ, 1996. 179 с.
8. Піча В. М. Політологія [Текст]: підруч. для студ. вищ. закладів освіти. Львів: Магнолія, 2006, 2009. 304 с.
9. Піча В. М. Політологія: Навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти 1-4 рівнів акредитації. Київ: Каравела, 2002. 344 с.
10. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави. Київ: Тандем, 2006. 240с.
11. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. Київ: Либідь, 2002. 576 с.
12. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія [Текст]: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 472 с.
13. Ярош О. Б. Загальна теорія політики. Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. держ. ун-ту Ім. Лесі Українки, 2005. 240 с.

Допоміжна:

1. Абетка української політики: Довідник. Київ, 2001. 248 с.
2. Гедікова, Н. П. Політологія [Текст] : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Іллічівськ : [Вид-во Одес. регіон. ін-ту упр. Нац. акад. держ. упр. при Президенті України], 2007. - 72 с.
3. Дем'янчук О. Державна політика і державне управління: політологічні аспекти [Текст] : [монографія]. Київ: Факт, 2008. 272 с.
4. Кирилюк Ф. М. Політологія Нової доби : Посібник. Київ: Академія, 2003. 304 с.
5. Курас І. Ф. Етнополітологія : Перші кроки становлення. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
6. Мадіссон В. В. Політологія міжнародних відносин: Навч. посібник. Київ: Либідь, 1997. 176 с.

7. Петришина О.В. Теорія держави і права. Посібник для підготовки до державних іспитів. Х.: Право, 2014. 208 с.
8. Политология в схемах и таблицах [Текст]: учеб. пособ. для студ. по курсу "Политология". - О. : [ЮГПУ им. К. Д Ушинского], 2007. 104 с.
9. Політологічний енциклопедичний словник. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
10. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ: Генеза, 1997. 400 с.
11. Політологія : Підручник. Харків : Єдинорог, 2002. 640 с.
12. Політологія у запитаннях і відповідях : Навч. посібник. - К. : Вища шк., 2003. - 263 с.
13. Політологія, кінець ХІХ - перша половина ХХ ст. : Хрестоматія. Львів: Світ, 1996. 800 с.
14. Потульницький В. А. Історія української політології : (Концепції державності в українській зарубіжній історіко-політичній науці). Київ: Либідь, 1992. 232 с.
15. Проноза І. І. Інформатизація громадянського суспільства як умова демократизації. *Науковий журнал «Politicus»*. 2019. № 1. С. 67–71.
16. Проноза І. І. Інформаційна безпека держави: сутність та основні визначення. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. Київ: «Видавництво «Гілея», 2017. Вип. 127. (12). С. 345-349.
17. Проноза І. І. Трансформація тероризму в умовах сучасного інформаційного суспільства: теоретичні засади аналізу. *Науковий журнал «Politicus»*. 2015. № 1. – С. 122 – 127.
18. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів: Тріада плюс, 2004. 389 с.
19. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави. Київ: ТанDEM, 1996. 240с.
20. Скиба, В. Й. Вступ до політології. Київ: Основи, 1996. 717 с.
21. Тимошенко В.І. Розвиток теорії держави в політико-правовій думці України та Росії (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). Монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 358 с.
22. Тимошенко В.І. Синтетична теорія держави. (З історії політичної і правової думки). *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Вип. 14. К. 2001. С. 47-52.
23. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. Посібник. Львів: Тріада плюс, 2004. 528 с.
24. Шипілов Л. М. Календарний план виборчої кампанії з виборів народних депутатів 2012. *Місьцеве самоврядування*. 2012. № 5. С. 18-22.

25. Шипілов Л. М. Місцеве самоврядування: термінологічний словник / Під загальною редакцією віце-прем'єр-міністра України Тихонова В. М. Х.: Фактор, 2011. 240 с.
26. Józef Kukułka. Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych. War, 2003. 270 p.
27. Stosunki międzynarodowe. Praca zb. Pod red. Wł. Malendowskiego i Cz. Mojsiewicza. Wr, 2004. 593 p

16. Інформаційні ресурси.

1. <http://www.politik.org.ua/>
2. <http://politics.ellib.org.ua/>
3. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Index_Polit.php
4. <http://www.library.lg.ua>
5. <https://sites.google.com/site/majbutnomupolito logu/contact-me/posibniki>
6. <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbW FpbmxtYWpidXRub211cG9saXRvbG9ndXxneDplMTBhMmJjN2RjOTRkZjI>
7. <http://www.niss.gov.ua>
8. <http://www.minjust.gov.ua.html>
9. <http://www.ji.magazine.lviv.ua.html>
10. <http://www.4vlada.com/rivne/9038>
11. <http://www.president.gov.ua/> Представництво Президента України
12. <http://www.kmu.gov.ua/control/> Урядовий портал
13. <http://portal.rada.gov.ua/> Верховна Рада
14. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> Конституційний Суд України
15. <http://www.rainbow.gov.ua/> Рада національної безпеки і оборони
16. <http://www.niss.gov.ua/> Національний і-т стратегічних досліджень
17. <http://politicus.od.ua/> Науковий журнал «Politicus».
18. <http://www.nbuuv.gov.ua> Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт.
19. <http://nplu.org> Національна парламентська бібліотека України : офіційний сайт.